

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 44/2010-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 5. februára 2010 predbežne prerokoval sťažnosť M. S., B., zastúpeného spoločnosťou s ručením obmedzeným P., B., konajúcou prostredníctvom advokáta a konateľa Mgr. M. K., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 269/2009 z 22. októbra 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. S. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. januára 2010 doručená sťažnosť M. S. (ďalej len „sťažovateľ“) podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ktorou namieta porušenie svojho základného

práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Cdo 269/2009 z 22. októbra 2009 (ďalej aj „namietané uznesenie“).

Sťažovateľ v sťažnosti okrem iného uviedol, že jeho námietky smerujú «... *proti rozhodnutiu najvyššieho súdu v spore medzi sťažovateľom ako žalovaným a J. K... (ďalej aj „žalobca“), ktorý začal v roku 2004, keď žalobca podal proti sťažovateľovi na Okresnom súde Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) žalobu, ktorou sa domáhal zaplatenia sumy vo výške 399 849 Sk s príslušenstvom. Uvedený nárok si žalobca uplatnil na základe ústnej zmluvy dojednanej so sťažovateľom, podľa ktorej mal žalobca vykonať sťažovateľovi dielo – stavebné práce na stavbe garáže a ateliéru na... Sťažovateľ odovzdal žalobcovi pred vykonaním diela tri preddavky v celkovej výške 550 000 Sk na vykonanie stavebných prác. Žalobca po vykonaní stavebných prác fakturoval sťažovateľovi sumu vo výške 557 053,80 Sk. Žalobca si žalobou uplatnil jednak časť za odmeny za vykonané stavebné práce nepokrytú preddavkom a jednak nárok spoločnosti J. K., s. r. o... (ďalej len „predajca materiálu“) vo výške 392 794,80 Sk za nijako bližšie neurčený materiál, ktorý si podľa žalobcu, bez toho, aby to žalobca akokoľvek preukázal, mal u tejto spoločnosti objednať sťažovateľ. O žalobe žalobcu rozhodol okresný súd rozsudkom zo dňa 29. mája 2008, č. k. 19 C/259/2004-226 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“), a to tak, že žalobe vyhovel v celom rozsahu a okrem istiny priznal žalobcovi aj príslušenstvo a náhradu trov konania.*

Proti rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie, v ktorom namietal, že okresný súd nesprávne vyhodnotil skutkový stav ohľadom podmienok konania: sťažovateľ odovzdal žalobcovi preddavok 550 000 Sk na účely úhrady odmeny za vykonanie prác, ktoré napokon podľa znaleckého posudku stáli 445 782,46 Sk, pričom tieto peniaze v zmysle ústnej zmluvy o dielo odovzdal žalobcovi ako dodávateľovi – živnostníkovi, ktorý pre neho mal vykonať a vykonal stavebné práce; neexistoval žiaden právne relevantný dôvod, aby si žalobca uplatňoval nárok na úhradu 392 794,80 Sk ako hodnotu za bližšie neurčený materiál, ktorý podľa svojich tvrdení mal predat' sťažovateľovi, pretože predajca materiálu je iným právnym subjektom než žalobca (navyše nijako nepreukázal, či vôbec nejaký materiál žalobca sťažovateľovi dodal).

O odvolaní sťažovateľa rozhodol Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom zo dňa 11. júna 2009, č. k. 6 Co/220/2008-254 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“), ktorý zmenil rozsudok okresného súdu tak, že sťažovateľa zaviazal zaplatiť žalobcovi sumu vo výške 288 577,46 Sk s úrokom z omeškania a vo zvyšku žalobu zamietol. Krajský súd zmenil rozsudok okresného súdu, pretože podľa jeho názoru z dôvodu, že cena za zhotovenie diela medzi zmluvnými stranami nebola dohodnutá, mal súd vychádzať z primeranej ceny v zmysle § 634 ods. 1 Občianskeho zákonníka (t. j. z ceny 445 782,46 Sk zistenej znalcom), nie z ceny fakturovanej žalobcom (557 053,80 Sk).

Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie, ktoré najvyšší súd napadnutým rozhodnutím odmietol z dôvodu, že po preskúmaní dôvodov prípustnosti dovolania podľa § 237 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“) nenašiel ani jeden prípustný dôvod pre podanie dovolania. Sťažovateľ sa domnieva, že najvyšší súd mu odoprel súdnu ochranu, keď posúdil dovolanie ako neprípustné, nakoľko proti rozsudku krajského súdu bolo dovolanie prípustné podľa § 237 písm. e) OSP, t. j. dôvodu, ktorý sťažovateľ namietal.

Sťažovateľ v konaní pred okresným súdom, ako aj v odvolacom aj dovolacom konaní namietal, že ak by sporný nákup stavebného materiálu (ktorého hodnotu vyčíslil žalobca na 392 794,80 Sk), ktorý podľa svojich tvrdení zrealizoval predajca materiálu, mohol viesť k vzniku nejakej pohľadávky voči sťažovateľovi, z takejto pohľadávky mohol byť oprávneným výlučne predajca materiálu. Žalobca sa mohol stať oprávneným z takejto pohľadávky výlučne na základe jej postúpenia predajcom materiálu, nič také sa však nestalo. Napriek tomu, že predajca materiálu si návrhom na začatie konania svoj nárok voči sťažovateľovi neuplatnil, okresný súd aj krajský súd o tomto návrhu konali.».

V ďalšej časti sťažnosti sa sťažovateľ venuje otázkam aplikácie „ústavných východísk na skutkový stav“ v danej veci. V spojitosti s tým upriamuje pozornosť na § 237 písm. e) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný. Sťažovateľ tiež cituje § 81 ods. 1 OSP, podľa ktorého aj bez návrhu môže súd začať konanie vo veciach starostlivosti o maloletých, konanie o vyslovenie prípustnosti prevzatia alebo držania v ústave zdravotníckej

starostlivosti, konanie o spôsobilosti na právne úkony, opatrovnícke konanie, konanie o vyhlásenie za mŕtveho, konanie o dedičstve a ďalšie konania, kde to pripúšťa zákon.

V ťažiskovej časti argumentácie poukazuje sťažovateľ na to, že „... ak nejde o konanie podľa § 81 ods. 1 OSP, je nevyhnutnou podmienkou začatia konania kvalifikovaný návrh, splňajúci náležitosti podľa § 42 ods. 3 a § 79 OSP. Je nepochybné, že (i) kvalifikovaným návrhom je možné rozumieť len návrh oprávnenej osoby a že (ii) ak oprávnená osoba, disponujúca aktívnou legitimáciou, nepodala návrh, o veci nie je možné konať.

V dotknutom prípade bola právnou vecou pohľadávka na zaplatenie sumy, za ktorú predajca materiálu mal pre sťažovateľa obstarat' stavebný materiál. Predajca materiálu, ktorý by z povahy veci mohol byť jediným a výlučným vlastníkom tejto pohľadávky, návrh na začatie konania v danej veci nepodal.

Napriek zjavnej a nespochybniteľnej skutočnosti, že predajca materiálu si voči sťažovateľovi návrhom na začatie konania svoju údajnú pohľadávku neuplatnil, stala sa táto pohľadávka predmetom konania okresného súdu a krajského súdu, pričom tieto súdy s touto pohľadávkou bez akejkoľvek opory vo vykonanom dokazovaní nakladali ako s pohľadávkou žalobcu voči sťažovateľovi.

Je nepochybné, že totožnosť osoby, ktorá sa domáha uspokojenia svojej pohľadávky, je pre konanie o nej rozhodujúcou právnou okolnosťou. V danej veci sa návrhom na začatie konania mohol súdnej ochrany svojho nároku domáhať práve a len predajca materiálu, ktorý však žiadny návrh na začatie konania nepodal. Okresný súd aj krajský súd napriek tomu o predmetnom nároku konali. S absenciou základnej podmienky konania, spočívajúcej v totožnosti osoby, ktorá má v danej veci aktívnu legitimáciu s osobou, ktorá návrh podala, sa konajúce súdy vysporiadali strohým odkazom, že táto absencia je bez právneho významu, pričom sťažovateľovi neposkytli ani len minimálnu odpoveď, prečo sa má – v rozpore s bazálnou logikou, právnou úpravou, ako aj existujúcou ustálenou doktrínou a judikatúrou – konať o pohľadávke, uplatnenej inou osobou než tou, ktorej pohľadávka patrí.“

V nadväznosti na uvedené sťažovateľ zastáva názor, že namietané uznesenie najvyššieho súdu zachováva stav, ktorý predstavuje neprípustný zásah do jeho základného

práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a do práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a s poukazom na to navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jeho sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol vo veci samej týmto nálezmom:

„1. Základné právo sťažovateľa M. S. na súdnu ochranu čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 22. októbra 2009 sp. zn. 4 Cdo/269/2009 porušené bolo.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 22. októbra 2009 sp. zn. 4 Cdo/269/2009 sa zrušuje a vec sa vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľovi M. S. sa priznáva finančné zadosťučinenie v sume 1 000 eur (slovom jedentisíc eur), ktoré mu je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný zaplatiť do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť sťažovateľovi M. S. náhradu trov právneho zastúpenia vrátane DPH na účet jeho právneho zástupcu do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

S odvolaním sa na § 52 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažovateľ zároveň navrhuje, aby ústavný súd prijal dočasné opatrenie, ktorým odloží vykonateľnosť rozsudku Okresného súdu Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 19 C/259/2004 z 29. mája 2008 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 6 C/220/2008 z 11. júna 2009, a to až do rozhodnutia ústavného súdu vo veci samej. Návrh na odklad vykonateľnosti sťažovateľ odôvodňuje tým, že mu označenými rozhodnutiami bola uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 288 577,46 Sk, a v prípade, ak by počas konania o jeho sťažnosti na ústavnom súde bola na základe týchto právoplatných a vykonateľných rozhodnutí začatá exekúcia, mohlo by mu to spôsobiť značnú škodu. Podľa sťažovateľa mu v prípade exekúcie hrozí najmä zablokovanie jeho podnikateľských účtov, čo by pre neho a jeho podnikateľskú činnosť mohlo mať mimoriadne nepriaznivé dôsledky.

II.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený konať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ktorými namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd upravených buď v ústave, alebo v medzinárodnej zmluve o ľudských právach, ak o ich ochrane nerozhoduje iný súd.

Podmienky konania ústavného súdu o sťažnostiach, ako aj ich zákonom predpísané náležitosti sú upravené v zákone o ústavnom súde, pričom nesplnenie niektorej z nich má za následok odmietnutie sťažnosti už pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd preto predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a skúmal, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť aj vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu (v danom prípade najvyššieho súdu) nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov (I. ÚS 27/04, I. ÚS 25/05).

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom odmietnutia sťažnosti pre zjavnú neopodstatnenosť okrem iného aj nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 122/02, IV. ÚS 66/02), a tiež absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným rozhodnutím alebo iným zásahom orgánu štátu do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej (mutatis mutandis III. ÚS 138/02).

Ústavný súd z podanej sťažnosti a jej príloh zistil, že najvyšší súd vo veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 19 C 259/2004 uznesením sp. zn. 4 Cdo 269/2009 z 22. októbra 2009 rozhodol o dovolaní sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 6 Co 220/08 z 11. júna 2009.

Sťažovateľ odôvodňoval porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie výlučne na tom základe, že v okolnostiach daného prípadu bol daný dovolací dôvod podľa § 237 písm. e) OSP (nebol podaný návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný), pretože predmetom sporu (právnou vecou) bola pohľadávka „na zaplatenie sumy, za ktorú predajca materiálu (teda iný subjekt než žalobca, pozn.) mal pre sťažovateľa obstarat' stavebný materiál. Predajca materiálu, ktorý z povahy veci mohol byť jediným a výlučným vlastníkom tejto pohľadávky, návrh na začatie konania v danej veci nepodal.“.

Sťažovateľ v sťažnosti podanej ústavnému súdu vychádzal z dôvodov, ktoré uviedol aj v podanom dovolaní a ktorými sa dovolací súd zaoberal pri jeho prerokovaní. Dovolací súd ho posúdil ako také, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému tento mimoriadny opravný prostriedok nie je prípustný, a preto ho podľa § 218 ods. 1 písm. c) OSP v spojení s § 243b ods. 5 OSP odmietol. Dovolací súd opodstatnenosť podaného dovolania z dôvodu namietaného porušenia § 237 písm. e) OSP nezistil.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom s nestrannom súde...

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Ústavný súd už vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru uviedol, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu súčasťou práva na spravodlivý súdny proces nie je to, aby účastník konania bol v akomkoľvek konaní pred všeobecným súdom úspešný vrátane konania o dovolaní. Z toho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania. Procesný postoj účastníka konania zásadne nemôže bez ďalšieho dokazovania implikovať povinnosť všeobecného súdu akceptovať jeho návrhy, procesné úkony a obsah opravných prostriedkov a rozhodovať podľa nich. Všeobecný súd je však povinný na všetky tieto návrhy a procesné úkony primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným poriadkom, a to aj pri rešpektovaní druhu civilného procesu, v ktorom účastník konania uplatňuje svoje nároky alebo sa bráni proti ich uplatneniu, prípadne štádia civilného procesu (IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, IV. ÚS 340/04).

V tejto súvislosti ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné uviesť, že otázka posúdenia, či sú splnené podmienky na uskutočnenie dovolacieho konania, patrí zásadne do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, a nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (*mutatis mutandis* II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Zo subsidiárnej štruktúry systému ochrany ústavnosti ďalej vyplýva, že práve všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov,

ale aj za dodržiavanie práv a slobôd vyplývajúcich z ústavy alebo dohovoru (I. ÚS 4/00), preto právomoc ústavného súdu pri ochrane práva každého účastníka konania nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. II. ÚS 13/01) alebo ak všeobecné súdy neposkytnú ochranu označenému základnému právu sťažovateľa v súlade s ústavnoprocenými princípmi, ktoré upravujú výkon ich právomoci.

Kompetenciou ústavného súdu je v prípadoch napadnutia rozhodnutí (opatrení alebo iných zásahov) všeobecných súdov kontrola zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie právnych noriem a postupu, ktorý im predchádzal, s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Preskúmanie rozhodnutia všeobecného súdu v konaní pred ústavným súdom má opodstatnenie len v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo rozhodnutím (opatrením alebo iným zásahom) došlo k porušeniu základného práva alebo základnej slobody. Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (podobne aj IV. ÚS 43/04). Ústavnoprávnou požiadavkou je tiež to, aby všeobecnými súdmi vydané rozhodnutia boli riadne, zrozumiteľné a logicky odôvodnené.

Ak nie sú splnené tieto predpoklady na preskúmanie rozhodnutí všeobecných súdov, ústavný súd nemôže dospieť k záveru o vecnej spojitosti medzi základnými právami alebo slobodami, porušenie ktorých sa namieta, a napádaným rozhodnutím všeobecných súdov a postupom, ktorý im predchádzal.

V takom prípade ústavný súd považuje sťažnosti za zjavne neopodstatnené podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Zjavná neopodstatnenosť znamená, že už pri predbežnom prerokovaní sťažnosti ústavný súd nezistí žiadnu reálnu možnosť porušenia základného práva alebo základnej slobody napadnutým rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne postupmi, ktoré im predchádzali v konaní pred orgánmi verejnej moci, osobitne v konaní pred všeobecnými súdmi.

V tejto súvislosti ústavný súd poznamenáva, že právo na spravodlivé konanie ako súčasť základného práva na súdnu a inú právnu ochranu, tak ako ho garantuje čl. 46 ods. 1 ústavy, nie je absolútne. Ak ide o vymedzenie súdnej ochrany subjektívnemu právu, uvedený článok odkazuje na zákon. Preto len na základe tohto článku ústavy nemožno vyvodiť právo na súdnu ochranu dovolacím súdom. Tým viac potom platí, že sa ho nemožno dovolávať bez splnenia zákonom ustanovených podmienok, ktoré v prípade dovolacieho súdu ako tretej inštancie všeobecného súdnictva môžu byť prísnejšie ako v prípade súdu prvého a druhého stupňa. Je to dané samotnou povahou dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku.

Z odôvodnenia namietaného uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že najvyšší súd okrem iného skúmal, či nie sú v danej veci splnené zákonom ustanovené podmienky na podanie dovolania z hľadiska kritérií ustanovených v § 238 ods. 2 a 3 OSP. Následne sa zaoberal aj skúmaním eventuálnej existencie väd, ktoré majú za následok tzv. zmätočnosť konania vymenovaných v § 237 písm. a) až písm. g) OSP, a v reakcii na tvrdenia sťažovateľa uvedené v jeho dovolaní najvyšší súd okrem iného uviedol:

„Dovolací súd preskúmal prípustnosť dovolania aj z hľadísk uvedených v § 237 O. s. p. Podľa tohto ustanovenia dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c) účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f) účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g) rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Dovolací súd nezistil existenciu žiadnej podmienky prípustnosti dovolania uvedenej v tomto zákonnom ustanovení. Nezistil teda ani vady namietané dovolateľom, ktoré mali spočívať v nespôsobilosti žalobcu byť účastníkom konania /§ 237 písm. b) O. s. p./ a v nedostatku návrhu na začatie konania /§ 237 písm. c) O. s. p./.

Účastníkmi občianskeho súdneho konania sú osoby, o ktorých právach a povinnostiach sa má konať. Podľa tzv. prvej definície účastníkov konania (§ 90 O. s. p.)

sa za takéto osoby považuje navrhovateľ (žalobca) a odporca (žalovaný). Navrhovateľom (žalobcom) je ten, kto podal na súd návrh na začatie konania, a odporcom (žalovaným) ten, koho navrhovateľ v návrhu ako odporcu označil. V zmysle § 19 O. s. p. spôsobilosť byť účastníkom konania má ten, kto má spôsobilosť mať práva a povinnosti; inak len, komu ju zákon priznáva. Túto spôsobilosť má predovšetkým ten, kto má podľa hmotného práva spôsobilosť mať práva a povinnosti. V zmysle § 7 ods. 1 Obč. zákonníka fyzické osoby nadobúdajú spôsobilosť mať práva a povinnosti zásadne narodením a smrťou táto spôsobilosť zaniká. V preskúmvanej veci je z obsahu spisu zrejmé, že žalobu podala fyzická osoba označená menom J. K. O tejto skutočnosti neboli v konaní žiadne pochybnosti. Pretože spôsobilosť fyzickej osoby mať práva a povinnosti a teda aj spôsobilosť byť účastníkom konania vzniká zásadne narodením a nenastala skutočnosť, ktorá by mala za následok zánik tejto spôsobilosti, bola táto procesná podmienka konania na strane žalobcu splnená. Námietka dovolateľa týkajúca sa nedostatku tejto podmienky bola preto neopodstatnená. Dovolací súd v tejto súvislosti len poznamenáva, že treba rozlišovať medzi spôsobilosťou byť účastníkom konania a skutočnosťou, či účastník konania je nositeľom tvrdeného práva alebo povinnosti, ktorá je otázkou tzv. vecnej legitímácie. Otázka vecnej legitímácie (stav vyplývajúci z hmotného práva) nemá totiž vplyv na procesné vymedzenie účastníkov konania a na skúmanie ich spôsobilosti byť účastníkom konania.

V zmysle § 79 ods. 1 O. s. p. sa konanie začína na návrh, ktorý sa v sporovom konaní označuje ako žaloba. V § 81 O. s. p. je výslovne stanovené, v ktorých prípadoch možno začať konanie aj bez návrhu, teda kedy ho možno začať na základe vlastných poznatkov súdu alebo na podnet iných subjektov. Za vadu konania zakladajúcu jeho zmätočnosť treba v zmysle § 237 písm. e) O. s. p. považovať takú procesnú situáciu, keď konanie prebehlo napriek tomu, že nebol podaný návrh na jeho začatie, hoci nešlo o žiaden z prípadov vymedzených v § 81 O. s. p. V predmetnej veci bolo konanie začaté na základe žaloby podanej žalobcom, preto ani námietka dovolateľa o existencii vady konania spočívajúcej v nedostatku návrhu na jeho začatie nebola dôvodná. Aj v súvislosti s touto námietkou (s prihliadnutím na jej obsah) však dovolací súd považuje za potrebné dodať, že nemožno stotožňovať nedostatok návrhu na začatie konanie s nedostatkom spočívajúcim v prekročení petitu návrhu, ktoré môže byť dané priznaním plnenia vo väčšom rozsahu, než ako bolo požadované, alebo priznaním niečoho iného, než čo bolo požadované, alebo priznaním

požadovaného plnenia z iného skutkového základu, než ktorý bol predmetom konania. Prekročenie petitu návrhu znamená tzv. inú vadu konania /§ 241 ods. 2 písm. b) O. s. p./, ktorá však samotnú prípustnosť dovolania nezakladá. Takouto vadou by sa dovolací súd mohol zaoberať, len ak by dovolanie bolo prípustné.“

Podľa názoru ústavného súdu takto koncipované uznesenie najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho je určité a zrozumiteľné, bez vnútorných rozporov a zaujíma stanovisko k podstate dôvodov uvedených v dovolaní. Ústavný súd preto takého rozhodnutie na rozdiel od sťažovateľa nepovažuje za neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, čo by mohlo mať za následok porušenie označených práv sťažovateľa (podobne aj IV. ÚS 43/04). Predmetné rozhodnutie najvyššieho súdu obsahuje podľa názoru ústavného súdu dostatok skutkových a právnych záverov a nevyplýva z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 232/08) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na spravodlivé súdne konanie stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok. Treba ešte uviesť, že dovolací súd aj ústavne udržateľným spôsobom zaujal stanovisko k možnosti aplikácie § 237 písm. b) a e) OSP. K tomuto záveru ústavný súd dospel aj v kontexte odôvodnenia rozsudku krajského súdu sp. zn. 4 Cdo 269/2009 z 22. októbra 2009, ktorý, pokiaľ ide o výhrady sťažovateľa, že „*V danej veci sa návrhom na začatie konania mohol súdnej ochrany svojho nároku domáhať práve a len predajca materiálu, ktorý však žiadny návrh na začatie konania nepodal*“, poukázal na to, že «*Žalovaný vo vyjadrení k žalobe z 1. 6. 2005 (č. 1. 65) uviedol, že žalobca prostredníctvom firmy J. K., spol. s r. o., kúpil pre žalovaného stavebný materiál a to keramický obklad kúpeľní za 50.450,60,- Sk, zateplovací materiál Nobasil za 205.125,- Sk a stavebný materiál z firmy M. za 137.219,20,- Sk. Spolu teda ide o sumu 392.794,80,- Sk, Z bodu 5./ tohto vyjadrenia k žalobe vyplýva, že žalovaný je uzrozumený s tým, že na zapltenie ceny uvedeného*

stavebného materiálu na stavbu jeho rodinného domu žalobca použil preddavok 550.000,- Sk. Na pojednávaní pred súdom prvého stupňa 18. 5. 2006 žalovaný vypovedal: „Je pravdou, že som žalobcovi dal postupne zálohy v celkovej výške 550.000,- Sk a je pravda, že som ho požiadal, aby mi zakúpil materiál – kachličky, Nobasil, listely. O zakúpenie tohto materiálu som ho požiadal z dôvodu, že žalobca mi uviedol, že tento materiál mi vie predať za cenu, ktorá by predstavovala sumu bez DPH“.

Z toho je zrejmé, že žalovaný v priebehu prvostupňového konania nespochybňoval to, že z preddavku 550.000,- Sk žalobca skutočne zakúpil stavebný materiál za cenu uvádzanú žalobcom, t. j. za 392.794,80,- Sk. Jeho námietky sa týkali iba toho, že podľa neho sa mal so žalobcom dohodnúť, že žalobca mu stavebný materiál na stavbu jeho rodinného domu zabezpečí za cenu bez DPH, čo však žalobca poprel. Nie sú preto dôvodné odvolacie námietky žalovaného spočívajúce v tom, že žalobca nepreukázal, ako použil preddavok 550.000,- Sk. Je bez právneho významu tá okolnosť, že formálne tento stavebný materiál nekúpil žalobca, ale spoločnosť J. K., spol. s r. o. (žalobca je jej spoločníkom a štatutárnym orgánom). Podstatné je to, že z preddavku 550.000,- Sk bola suma 392.794,80,- Sk použitá na účel dohodnutý účastníkmi konania. Žalovaný potvrdil, že zakúpený stavebný materiál mu bol dodaný a tento aj prevzal.».

Ústavný súd sa preto nestotožňuje ani s tvrdením sťažovateľa, podľa ktorého «S absenciou základnej podmienky konania, spočívajúcej v totožnosti osoby, ktorá má v danej veci aktívnu legitimáciu s osobou, ktorá návrh podala, sa konajúce súdy vysporiadali strohým odkazom, že táto absencia „je bez právneho významu“, pričom sťažovateľovi neposkytli ani len minimálnu odpoveď, prečo sa má... konať o pohľadávke, uplatnenej inou osobou než tou, ktorej pohľadávky patrí.».

V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné a arbitrárne tie rozhodnutia, odôvodnenie ktorých je úplne odchylné od veci samej alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

Pretože namietané rozhodnutie najvyššieho súdu nevykazuje znaky svojvôle a je dostatočne odôvodnené na základe jeho vlastných myšlienkových postupov a hodnotení, ústavný súd nie je oprávnený ani povinný tieto postupy a hodnotenia nahrádzať (podobne aj I. ÚS 21/98, III. ÚS 209/04) a v tejto situácii nemá dôvod zasiahnuť do právneho názoru najvyššieho súdu.

Ústavný súd v tejto súvislosti ešte pripomína, že nie je a ani nemôže byť ďalšou opravnou inštanciou v systéme všeobecného súdnictva.

Na základe uvedeného bol podľa názoru ústavného súdu postup najvyššieho súdu a na jeho základe vydané uznesenie v okolnostiach daného prípadu v súlade s na vec sa vzťahujúcimi procesnoprávnymi normami (v danom prípade ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku týkajúcimi sa dovolacieho konania). Takýto postup a rozhodnutie dovolacieho súdu Občiansky súdny poriadok výslovne umožňuje, preto použitý spôsob v konkrétnom prípade nemohol znamenať odopretie prístupu k súdnej ochrane v konaní o mimoriadnych opravných prostriedkoch. Vzhľadom na to nemožno ani namietané uznesenie kvalifikovať ako také, ktoré by signalizovalo príčinnú súvislosť s namietaným porušením základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd sťažnosť sťažovateľa namietajúceho porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivý súdny proces uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 269/2009 z 22. októbra 2009 odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na už uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

Po odmietnutí sťažnosti sťažovateľa nebol už právny dôvod zaoberať sa jeho ostatnými návrhmi, t. j. predovšetkým návrhom na vydanie dočasného opatrenia, zrušenie namietaného uznesenia a priznanie úhrady trov konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. februára 2010